

Vlaams Ministerie
van Onderwijs en Vorming

Onderwijsinspectie
Hendrik Consciencegebouw
Koning Albert II-laan 15
1210 BRUSSEL

doorlichtingssecretariaat@ond.vlaanderen.be
www.onderwijsinspectie.be

Verslag over de doorlichting van Heilige Harten Secundair te Ninove

Hoofdstructuur so

	Instellingsnummer	37705
directeur		William MINNAERT
adres		Onderwijslaan 4 - 9400 NINOVE
telefoon		054-31.06.60
fax		054-31.06.68
e-mail		hhs@ikorn.be
website/URL		http://heiligharten.be
	Bestuur van de instelling	960021 - IKORN vzw te NINOVE
adres		Weggevoerdenstraat 55 - 9400 NINOVE
	Scholengemeenschap	113481 - SGKSO Denderland te ROOSDAAL
adres		Lostraat - 1760 ROOSDAAL
	CLB	114538 - Vrij CLB Ninove te NINOVE
adres		Kluisweg 13 - 9400 NINOVE
	Dagen van het doorlichtingsbezoek	23/04/2012, 24/04/2012, 25/04/2012, 26/04/2012, 27/04/2012
	Einddatum van het doorlichtingsbezoek	27/04/2012
	Datum bespreking verslag met de instelling	25 mei 2012
	Samenstelling inspectieteam	
	Inspecteur-verslaggever	Vera Timmers
	Teamleden	Henri Christiaan Gino Malfait Trui Van Rie
	Deskundige(n) behorend tot de administratie	nihil
	Externe deskundige(n)	nihil

INHOUDSOPGAVE

INLEIDING	3
1. SAMENVATTING	5
2. FOCUS VAN DE DOORLICHTING	6
2.1 Structuuronderdelen/vakken in de focus	6
2.2 Procesindicatoren of -variabelen in de focus	7
3. VOLDOET DE SCHOOL AAN DE ERKENNINGSVOORWAARDEN?	7
3.1 Maatschappelijke vorming (mavo) in de b-stroom van de eerste graad	7
3.2 Muzikale opvoeding in de a-stroom, b-stroom en het specifieke gedeelte van de tweede graad bso Verzorging-voeding	8
3.3 Project algemene vakken (pav) in de derde graad bso Moderealise- en verkoop en in de derde graad bso Verzorging	9
3.4 Expressie, huishoudkunde, opvoedkunde en natuurwetenschappen in de integrale opdrachten in de tweede graad tso Sociale- en technische wetenschappen (STW)	11
3.5 Toegepaste economie in de derde graad tso Handel	13
3.6 AV/KT/PV/TV Mode in de tweede graad tso Creatie en mode	14
3.7 TV/PV Mode in de derde graad bso Moderealise- en -verkoop	15
4. BEWAAKT DE SCHOOL DE EIGEN KWALITEIT?	17
4.1 Professionalisering	17
4.2 Begeleiding	18
4.3 Evaluatie	20
5. ALGEMEEN BELEID VAN DE SCHOOL	22
6. STERKTES EN ZWAKTES VAN DE SCHOOL	23
6.1 Wat doet de school goed?	23
6.2 Wat kan de school verbeteren?	23
6.3 Wat moet de school verbeteren?	23
7. ADVIES	24
8. REGELING VOOR HET VERVOLG	25

INLEIDING

Dit verslag is het resultaat van de doorlichting van uw instelling¹ door de onderwijsinspectie van de Vlaamse Gemeenschap. Het decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs van 8 mei 2009 geeft haar de opdracht hiertoe.

Tijdens een doorlichting gaat de onderwijsinspectie na of de instelling de erkenningsvoorwaarden respecteert, of ze op systematische wijze haar eigen kwaliteit bewaakt en of ze zelfstandig de tekorten kan remediëren.

Het advies in dit verslag heeft betrekking op alle erkenningsvoorwaarden uitgezonderd de voorwaarden betreffende hygiëne, veiligheid en bewoonbaarheid.

Vanaf het schooljaar 2011-2012 vindt de controle op de erkenningsvoorwaarden betreffende bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne gelijktijdig met de doorlichting plaats. Deze controle op bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne resulteert in een afzonderlijk verslag. Alle verslagen worden gepubliceerd op www.doorlichtingsverslagen.be.

Het referentiekader dat de onderwijsinspectie gebruikt bij een doorlichting is opgebouwd rond de componenten context, input, proces en output:

- context: de omgevingskenmerken en de kenmerken van administratieve, materiële, bestuurlijke en juridische aard die de instelling karakteriseren
- input: kenmerken van het personeel en van de leerlingen of cursisten van de instelling
- proces: initiatieven die een instelling neemt om output te realiseren, rekening houdend met haar context en input
- output: de resultaten die de instelling met haar leerlingen of cursisten bereikt.

Meer info over het CIPO-referentiekader vindt u op www.onderwijsinspectie.be.

De doorlichting bestaat uit drie fases: het vooronderzoek, het doorlichtingsbezoek en de verslaggeving.

Tijdens het vooronderzoek selecteert de onderwijsinspectie de onderwijsdoelstellingen en de procesindicatoren of -variabelen die het inspectieteam onderzoekt tijdens het doorlichtingsbezoek.

Tijdens het doorlichtingsbezoek verzamelt het inspectieteam bijkomende informatie via observaties, gesprekken en analyse van documenten.

Het resultaat van de doorlichting is het doorlichtingsverslag.

Het doorlichtingsverslag vangt aan met een voor het brede publiek toegankelijke samenvatting. Het vervolgt met een beschrijving van de doorlichtingsfocus.

Tijdens een doorlichting zoeken de onderwijsinspecteurs een antwoord op drie onderzoeksvragen:

- In welke mate voldoet de instelling aan de onderwijsdoelstellingen? (het erkenningsonderzoek)
- In welke mate onderzoekt en bewaakt de instelling op een systematische manier de kwaliteit van de processen zodat deze bijdragen tot het bereiken/nastreven van de onderwijsdoelstellingen? (het kwaliteitsonderzoek)
- Is er in de instelling een algemeen beleid dat het mogelijk maakt om zelfstandig tekorten weg te werken? (het onderzoek 'algemeen beleid')

In drie hoofdstukken geeft de onderwijsinspectie een antwoord op deze vragen.

---

¹ Instelling: onderwijsinstelling of CLB (Decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs, artikel 2, 11°). Onderwijsinstelling: een pedagogisch geheel waar onderwijs georganiseerd wordt en waaraan een uniek instellingsnummer toegekend is (Decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs, artikel 2, 13°).

Om de kwaliteit van de processen in kaart te brengen gebruikt de onderwijsinspectie een kwaliteitswijzer. Het inspectieteam gaat met de kwaliteitswijzer na of de instelling bij haar activiteiten aandacht heeft voor

- doelgerichtheid: welke doelen stelt de instelling voorop?
- ondersteuning: welke ondersteunende initiatieven neemt de instelling om efficiënt en doelgericht te werken?
- doeltreffendheid: worden de doelen bereikt en gaat de instelling dit na?
- ontwikkeling: heeft de instelling aandacht voor nieuwe ontwikkelingen?

Meer informatie over de kwaliteitswijzer vindt u eveneens op www.onderwijsinspectie.be.

Wat de instelling goed doet, wat de instelling kan verbeteren en wat de instelling moet verbeteren komt aan bod bij 'Sterktes en zwaktes van de instelling'.

Het doorlichtingsverslag eindigt met een advies dat betrekking heeft op alle of op afzonderlijke structuuronderdelen van de instelling. De onderwijsinspectie kan drie adviezen uitbrengen:

- een gunstig advies: het inspectieteam adviseert gunstig over de verdere erkenning van de instelling of van structuuronderdelen
- een beperkt gunstig advies: het inspectieteam adviseert gunstig over de erkenning van de instelling of van structuuronderdelen als de instelling binnen een bepaalde periode voldoet aan de voorwaarden vermeld in het advies
- een ongunstig advies: het inspectieteam adviseert om de procedure tot intrekking van de erkenning van de instelling of van structuuronderdelen op te starten.

Bij een ongunstig advies beoordeelt de onderwijsinspectie bovendien of de instelling de vastgestelde tekorten zelfstandig kan wegwerken.

Binnen een termijn van dertig kalenderdagen na ontvangst van het definitieve verslag informeert de directeur van de instelling leerlingen, ouders en/of cursisten over de mogelijkheid tot inzage. De directeur van het centrum voor leerlingenbegeleiding informeert de centrumraad.

Binnen de dertig kalenderdagen na ontvangst moet de directeur van de instelling het verslag volledig bespreken tijdens een personeelsvergadering. Het bestuur van de instelling of zijn gemandateerde tekent het verslag voor gezien. Het bestuur stuurt het binnen dertig kalenderdagen na ontvangst terug naar de onderwijsinspectie en maakt eventueel melding van zijn opmerkingen.

De instelling mag het verslag niet gebruiken voor publicitaire doeleinden.

Meer informatie?

www.onderwijsinspectie.be en www.doorlichtingsverslagen.be

1. SAMENVATTING

Heilige Harten Secundair te Ninove is een middelgrote school met een breed bso- en tso-aanbod van de studiegebieden Handel, Personenzorg en Mode. De basisopties en de beroepenvelden in de eerste graad sluiten hierop aan. Dit is niet het geval voor de basisoptie Sociale en technische vorming. Daardoor is er voor de studierichting Sociale en technische wetenschappen in de tweede graad tso geen onderbouw. De school tracht met een vernieuwde aanpak in de eerste graad vanaf volgend schooljaar hierin te voorzien.

Er zijn weinig leerlingen van allochtone herkomst of met een thuistaal anders dan Nederlands. De school telt weinig leerlingen met een leerachterstand en weinig bissers. Deze gegevens duiden op een veelbelovende startpositie.

De schoolloopbaan verloopt voor de meeste leerlingen zonder grote hindernissen. Toch blijkt uit de wisselvallige attesteringscijfers dat het aantal uitgereikte B- en C-attesten in enkele studierichtingen opvallend hoog is. Het onderzoek wijst uit dat de school door een selectieve oriëntering in sterke en zwakke studierichtingen reeds van in het eerste leerjaar een intern watervaleffect creëert. Daardoor is de instroom in sommige studierichtingen te zwak en mislukt een aantal leerlingen op het einde van de tweede graad. Deze tendens zet zich verder in het vervolgonderwijs waar het studiesucces in een aantal opleidingen lager ligt dan de vergelijkbare Vlaamse gegevens.

De deelnemingsgraad aan het hoger onderwijs is vanuit alle representatieve studierichtingen vergelijkbaar of hoger dan de vergelijkende Vlaamse gegevens. De school verzamelt nog niet systematisch gegevens over de doorstroming van de leerlingen naar de arbeidsmarkt.

Het erkenningsonderzoek op basis van de geselecteerde vakken en studierichtingen heeft uitgewezen dat de school in voldoende mate de onderwijsdoelstellingen realiseert. Een gezonde dosis zelfkritisch vermogen van de meeste leraren en de dynamiek in de vakgroepen liggen aan de grondslag van dit resultaat. Een sterk punt in de leerplanrealisatie is ongetwijfeld de degelijk uitgewerkte vakoverschrijdende en/of bedrijfsverkennde projecten in verschillende studierichtingen en graden. Toch zijn er nog werkpunten die zich vooral op het vlak van leerplangerichtheid en evaluatie bevinden.

Uit het onderzoek van de procesvariabelen blijkt dat de school voor grote uitdagingen staat. In alle onderzochte processen is een ontwikkelingsdynamiek aanwezig die echter door het ontbreken van een schooleigen visie, operationele doelen en stappenplannen wordt afgeremd.

De leerlingbegeleiding is betrekkelijk goed uitgebouwd, maar op vakniveau is de doelgerichte aansturing en opvolging beperkt, waardoor effecten niet of in zeer geringe mate meetbaar zijn. Daardoor wordt eveneens de systematische groei van de leerbegeleiding op schoolniveau gehypothecerd. Deze vaststellingen gelden evenzeer voor de uitbouw van het talenbeleid.

In het vorige doorlichtingsverslag (2001) werd het evaluatiebeleid als een werkpunt opgenomen en dat is het nog. Er is nog altijd geen gelijkgerichte visie op leerlingenevaluatie met duidelijke deliberatiecriteria, een degelijke onderbouwing van de B- en C-attesten, schoolbrede afspraken over de geïntegreerde proef en over kwaliteitsvolle en leerplanrelevante evaluatie. Op vakniveau stellen zich dan ook de uitdagingen van het toepassen van eigentijdse evaluatievormen, van het evalueren van vakattitudes en vaardigheden en van het bewaken van de kwaliteitseisen van de evaluatie.

Op sommige domeinen leeft de school de regelgeving onvoldoende na. Nochtans bevat de onderwijswetgeving hefboomen om de uitdagingen op het vlak van professionalisering optimaal te ondersteunen. Het nascholingsbeleid, een werkpunt in het vorige

doorlichtingsverslag, voldoet nog steeds niet aan de regelgeving. Er is geen nascholingsplan, dat de schoolraad adviseert en door het lokaal overlegplatform wordt onderhandeld.

De school staat open voor kwaliteitsverbetering, maar momenteel zijn er nog geen sporen van een systematische interne kwaliteitszorg. Enkele initiatieven zoals bijv. de vernieuwing van de eerste graad bevatten echter mogelijkheden om de schoolcultuur positief te beïnvloeden.

De inspectie besluit de doorlichting met een gunstig advies beperkt in de tijd. Het dynamische lerarenteam en het engagement van de directieleden bieden potentieel om de werkpunten aan te pakken en een kwaliteitszorgsysteem te ontwikkelen.

2. FOCUS VAN DE DOORLICHTING

Op basis van het vooronderzoek en in het kader van een gedifferentieerde doorlichting heeft de inspectie structuuronderdelen/vakken en procesindicatoren/procesvariabelen geselecteerd voor onderzoek tijdens de doorlichtingsbezoeken.

2.1 Structuuronderdelen/vakken in de focus

Studierichting per graad		Basisvorming	Keuze/Specifiek gedeelte
Graad 1	A	Muzikale opvoeding	
Graad 1	B	Muzikale opvoeding en maatschappelijke vorming (mavo)	
Graad 1	Creatie en vormgeving	Muzikale opvoeding	
Graad 1	Handel	Muzikale opvoeding	
Graad 1	Mode - Verzorging-voeding	Muzikale opvoeding en maatschappelijke vorming (mavo)	
Graad 2 BSO	Verzorging-voeding		Muzikale opvoeding
Graad 2 TSO	Creatie en mode		AV/KV/PV/TV mode
Graad 2 TSO	Sociale en technische wetenschappen		Expressie, huishoudkunde, opvoedkunde en natuurwetenschappen in de integrale opdrachten
Graad 3 BSO	Moderealiseratie en -verkoop	Project algemene vakken (pav)	PV/TV mode
Graad 3 BSO	Verzorging	Project algemene vakken (pav)	
Graad 3 TSO	Handel		Toegepaste economie

2.2 Procesindicatoren of -variabelen in de focus

Personeel

Professionalisering

Deskundigheidsbevordering

Onderwijs

Begeleiding

Leerbegeleiding

Evaluatie

Evaluatiepraktijk

---

3. VOLDOET DE SCHOOL AAN DE ERKENNINGS-VOORWAARDEN?

Het onderzoek naar het voldoen aan de erkenningsvoorwaarden levert voor de geselecteerde structuuronderdelen/vakken het volgende op:

3.1 Maatschappelijke vorming (mavo) in de b-stroom van de eerste graad

Voldoet

Motivering

- Het curriculum getuigt van een evenwichtige realisatie van de ontwikkelings- en leerplandoelen. De thema's zijn gevarieerd en goed afgestemd op het ontwikkelingsniveau van de leerlingen. Ze staan garant voor een geïntegreerde benadering van vaardigheden, kennis en attitudes. De opdrachten 'begeleid zelfstandig leren' en de ICT-opdrachten versterken de realisatie van de doelen in verband met informatieverwerving en organisatiebekwaamheid. In de verschillende thema's komen de vormingscomponenten van de domeinen tijd en ruimtebewustzijn en maatschappelijk en ethisch bewustzijn voldoende aan bod. Verbonden aan de thema's en via enkele gerichte opdrachten leren de leerlingen onderdelen van de actualiteit bespreken en situeren in tijd en ruimte. De ontwikkelingsdoelen van het thema 'vrijtijdsbesteding' mogen een sterker accent krijgen.
- Sommige thema's worden ingevuld vanuit gepubliceerde werkbundels, andere aan de hand van zelf ontwikkeld materiaal, waarin ook vakkendoorbekend wordt gewerkt. De projectmatige aanpak wint op die manier aan kracht. Het uitnodigen van een gastspreker, het verkennen van de omgeving buiten de school, het bezoeken van een tentoonstelling en een museum, de projectdag rond pesten zijn initiatieven die het curriculum verrijken. Een ruimere input vanuit studiebezoeken, brochures en folders, didactische spelen ... zou het gebruik van functionele en authentieke contexten bij het realiseren van de doelen nog kunnen versterken. Bovendien heeft een ervaringsgericht en levensecht curriculum een positief effect op de betrokkenheid en het welbevinden van de leerlingen.
- De presentaties voor ouders, leraren en directie zijn een voorbeeld van goede praktijk. Ze stimuleren de ouderbetrokkenheid en bieden de leerlingen de kans om hun project zelf toe te lichten. Deze aanpak bevordert de taalvaardigheid, de zelfstandigheid en het zelfbeeld van leerlingen.
- De leeromgeving ondersteunt de leerplanrealisatie in voldoende mate. De lessen gaan door in het eigen leslokaal of in een computerklas. Het leslokaal is aangenaam ingericht en aangekleed met realisaties van de thema's en projecten. Afhankelijk van de opdracht worden extra leermiddelen gebruikt.
- De zorg voor een ondersteunend en positief leer- en leefklimaat is manifest aanwezig. De leerbegeleiding focust ook op studiehouding en studieplanning. Er wordt voldoende

gewezen op wat leerlingen moeten kennen en kunnen. Leerlingen worden goed voorbereid en krijgen feedback op evaluatie.

- De leerlingenevaluatie is samengesteld uit taken, toetsen en eindtoetsen. Een substantieel deel van de evaluatievragen is vaardigheids- en toepassingsgericht. In het kader van een optimale leerplanrealisatie kan het aandeel van dergelijke vragen nog versterkt worden. De kennisgerichte vragen peilen naar basiskennis en zijn overwegend reproductief van aard. Op het vlak van procesevaluatie, alternatieve evaluatievormen en evaluatie van vakattitudes worden nog niet alle kansen benut.
- De leerlingen behalen goede resultaten.
- Maatschappelijke vorming maakt deel uit van de bredere vakgroep 'project algemene vakken'. De samenwerking is constructief en de agenda wordt ingevuld met zinvolle onderwijskundige onderwerpen. De grootste uitdagingen voor de toekomst zijn het verder ontwikkelen van een levensecht curriculum en een vaardigheidsgerichte evaluatie. Dankzij het open vizier en de gedegen professionaliteit zal het team deze uitdagingen ongetwijfeld ombuigen tot kwaliteitsvolle realisaties.

3.2 Muzikale opvoeding in de a-stroom, b-stroom en het specifieke gedeelte van de tweede graad bso Verzorging-voeding

Voldoet

Motivering

- De leerplanrealisatie voor muzikale opvoeding werd onderzocht binnen de eerste graad a- en b-stroom alsook binnen de studierichting Verzorging-voeding, tweede graad bso.
- De evaluatie van muzikale opvoeding omvat voor deze structuuronderdelen de verschillende leerplandoelen van de vigerende leerplannen. De leerlingresultaten zijn behoorlijk. Het geheel van het muziekonderwijs – met inbegrip van de evaluatie – kan verder geoptimaliseerd worden door het explicieter bestuderen, uitwerken en behandelen van kwaliteitsvolle leerlijnen voor de verschillende muzikale omgangsvormen.
- Daartoe ligt een grote uitdaging om een koppeling te maken tussen de reeds uitgeschreven verticale leerlijnen en de voorgelegde jaarplannen. Deze laatste zijn keurig uitgewerkt, maar zijn veeleer een weergave van de inhoud van de leerboeken. Het zijn vooralsnog geen documenten die leraren ondersteuning bieden bij het behandelen van de groeilijnen binnen de muzikale omgangsvormen en leerdoelen.
- In het curriculum is er voldoende aandacht voor de muziekpraxis, zowel vocaal als instrumentaal. Er is een aanzet om het 'muziek doen' sterker te koppelen aan interessante en haalbare criteria. Deze aanzet is nog niet voldoende gerelateerd aan probleemoplossend muziekonderwijs. Dit betekent concreet dat bijvoorbeeld binnen het vocaal en instrumentaal musiceren vooralsnog te weinig vertrokken wordt vanuit het streven naar een voortdurende kwaliteitsverbetering aan de hand van goed geselecteerde leerstrategieën. Het streven naar het vergroten van de leerwinst kan zowel de uitdaging van het muziekonderwijs als het muzikaal-artistiek niveau aanzienlijk optillen. Lesobservaties laten overigens horen dat binnen diverse lesgroepen onder meer heel wat vocale kwaliteiten aanwezig zijn.
- De behandeling van de leerdoelen inzake het muziekbeluisteren en het spreken over muziek (verwoorden) voldoet. De leerwinst inzake het herkennen van de klankbronnen is beperkt omdat dit gegeven nog onvoldoende in een leerlijn is vastgelegd.
- Uit lesobservaties blijkt een geordend en gestructureerd lesverloop. De instructie is duidelijk en de interactie is goed. De leraren slagen erin om een aangenaam leer- en leefklimaat te creëren. De lesopbouw is gevarieerd en behandelt zo binnen eenzelfde les verschillende leerdoelen. De ingezette kijk- en luisterfragmenten zijn representatief en de technische kwaliteit is goed.

- Uit nazicht van de documenten van het schooljaar 2010-11 blijkt de inkleuring van het muziekonderwijs binnen de b-stroom gering. Deze situatie is in het huidig schooljaar verbeterd. Het verdient aandacht om bij de vastlegging van de leerlijnen ook ruim aandacht te besteden aan deze belangrijke inkleuring zodat het muziekonderwijs op maat van de specifieke lesgroepen nog duidelijker gestalte krijgt.
- Binnen de studierichting Verzorging-voeding is er aandacht voor twee grote componenten: enerzijds de muzikale vorming van de leerling, anderzijds een instap t.a.v. de mogelijkheden met muziek binnen de wereld van de verzorging. Voor dit laatste is in een interessant leerstofaanbod voorzien binnen het vierde leerjaar. Vermits het vak muzikale opvoeding deel uitmaakt van het specifiek gedeelte van deze studierichting is het aangewezen om ook binnen het derde leerjaar een leerstofaanbod aan te bieden rond muziek binnen de zorgsector.
- Het is positief dat er vanuit het muziekonderwijs wordt meegewerkt binnen de werkgroep voor de studierichting Verzorging-voeding op schoolniveau.
- Het muzieklokaal voorziet in de minimale materiële vereisten van de leerplannen. Het schoolmeubilair is degelijk. Om het groepsmusiceren optimaal te kunnen organiseren, is een ruimer vaklokaal nodig.
- De voorgelegde evaluatiedocumenten zijn behoorlijk. Er wordt bij schriftelijke evaluaties geregeld vertrokken vanuit klinkende muziek. Dit kan echter best nog uitgebreid worden. De representativiteit van de vragen is niet steeds optimaal. De toetsen zijn verzorgd qua opmaak en de correcties zijn degelijk. Het initiatief rond het invoeren van zelfevaluatie van de muziekpraxis van en door de leerlingen, is interessant.
- De vakgroepwerking is behoorlijk en er is een adequate verslaglegging van de vergaderingen. Het is belangrijk om de vakgroep sterker te gaan uitwerken tot een platform voor collectieve leerplanstudie, onder meer door het vastleggen van degelijke leerlijnen.
- De leraren participeren zowel aan algemene als vakgerichte nascholing. Voorts is het positief dat zij op diverse domeinen muziekactief zijn. Deze activiteiten als uitvoerend musicus bieden veelal een uniek en leerrijk parcours van permanente vorming.
- Er worden vanuit het muziekonderwijs op school ook kansen geboden aan leerlingen om parascolair met muziek bezig te zijn. Dit mooi initiatief levert een unieke bijdrage tot de brede en harmonische vorming van de leerlingen op schoolniveau. Op deze manier krijgt muziekplezier en muziekbeleving de noodzakelijke plaats binnen een schoolcurriculum.

3.3 Project algemene vakken (pav) in de derde graad bso Moderealisatie- en verkoop en in de derde graad bso Verzorging

Voldoet

Motivering

- Het curriculum is globaal genomen voldoende afgestemd op de eindtermen en de leerplandoelen. De thema's zijn gevarieerd en maatschappelijk relevant. Ze staan garant voor een geïntegreerde benadering van vaardigheden, kennis en attitudes. De systematische aandacht voor functionele informatieverwerving en -verwerking is een sterk punt. De functionele taal- en rekenvaardigheden komen binnen de thema's aan bod. Toch worden nog extra modules aangeboden die focussen op het trainen van reken- en spellingsregels. Deze modules staan omwille van het aanbieden van reeksen geïsoleerde oefeningen haaks op de letter en de geest van de eindtermen. Het systematisch inbedden van reken- en taalvaardigheden in functionele en levensechte contexten is immers een noodzakelijke voorwaarde voor de realisatie van deze eindtermen. De individuele taken, de groepsopdrachten en het gebruik van stappenplannen en vaste structuren stimuleren de organisatiebekwaamheid van de leerlingen. De meerderheid van de eindtermen uit het domein 'tijd- en ruimtewustzijn'

krijgen een goede invulling. Dit is in mindere mate het geval voor de eindterm in verband met culturele verschillen. In het domein 'maatschappelijk en ethisch bewustzijn, weerbaarheid en verantwoordelijkheid' zijn er een aantal opvallend sterke punten: budgetteren, autoverzekering en rijbewijs, verantwoord consumentengedrag, mensenrechten, gezondheid, solliciteren ... De exploratie van de belangrijkste maatschappelijke voorzieningen in de eigen regio en het belang van levenslang leren verdienen evenwel een sterker accent.

- Ondanks het actueel studiemateriaal en de gevarieerde en activerende werkvormen zijn een aantal tekorten het gevolg van een te schoolse benadering. Een meer substantiële input vanuit studiebezoeken, gastsprekers, didactische spelen, brochures en folders van diensten en instellingen, ... zou het ervaringsgericht en levensecht karakter van het curriculum in aanzienlijke mate versterken. Er zijn enkele waardevolle initiatieven die een opstap zijn in die richting.
- De graadoverschrijdende aandacht voor genietend lezen creëert heel wat meerwaarde. Dergelijke bronnen hebben een aanvullend en verbredend karakter ten aanzien van de functionele en informatieve elementen uit de eindtermen. Aan elke leesopdracht is een doordachte schrijf- en spreekopdracht verbonden. De opdrachten zijn gevarieerd en bieden de leerlingen heel wat keuzemogelijkheden. In het tweede leerjaar van de derde graad krijgen de opdrachten een studierichtingspecifieke inkleuring.
- De leeromgeving ondersteunt de leerplanrealisatie: er zijn twee ruime vaklokalen. Eén lokaal is bijzonder goed uitgerust met computers, een printer, een projector, kaarten, een tijdslijn, woordenboeken en atlanten en makkelijk verplaatsbaar meubilair. Het andere lokaal is pas sinds dit schooljaar in gebruik en is nog niet uitgerust zoals het hoort. Door het feit dat het gaat om aanpalende lokalen, kan het materiaal makkelijk gedeeld worden en kan er onderling vlot van lokaal gewisseld worden. Vanaf volgend schooljaar zullen er ook in dit lokaal computers ter beschikking zijn.
- De leerlingenevaluatie vormt een ernstig knelpunt omdat een aanzienlijk deel van de toetsing haaks op de lespraktijk en de eindtermen staat. De evaluatie is noch representatief, noch valide. Dit geldt vooral voor toetsen en eindtoetsen die peilen naar parate kennis en naar geïsoleerde reken- en spellingsregels. De opdrachten en taken die in de thema's zijn geïntegreerd, zijn globaal genomen goed afgestemd op de eindtermen, maar de evaluatiecriteria focussen nog onvoldoende op functionele vaardigheden.
- De studieresultaten tonen een labiel beeld: soms zijn ze behoorlijk, maar dikwijls zijn ze zwak tot erg zwak. Op detailniveau blijkt dat heel wat leerlingen niet slagen voor toetsen die focussen op parate kennis van reken- en spellingsregels.
- De vakgroepwerking is dynamisch en intensief. Het engagement en de betrokkenheid van het team is een voorbeeld van goede praktijk. Er zijn afspraken over graadoverschrijdende leerlijnen, de keuze van thema's, het volgen van nascholingen ... Het zelfkritisch vermogen en de professionaliteit bieden dan ook voldoende garanties om de vastgestelde knelpunten weg te werken.
- Het lerarenteam begeleidt en coacht de leerlingen met zorg. De leer- en werksfeer is aangenaam en constructief. Er is systematisch aandacht voor individuele en collectieve feedback en leerlingen met zwakke resultaten krijgen kansen tot remediëring. Voor leerlingen met een specifieke zorgvraag, is er een aanpak op maat.

3.4 Expressie, huishoudkunde, opvoedkunde en natuurwetenschappen in de integrale opdrachten in de tweede graad tso Sociale- en technische wetenschappen (STW)

Voldoet

Motivering

- De vaststellingen hebben betrekking op de vakken expressie, huishoudkunde en opvoedkunde. Ook de inbreng van het vak natuurwetenschappen in de integrale opdrachten werd onderzocht.
- Voor opvoedkunde worden de leerplandoelen binnen de afzonderlijke vakgerichte uren gerealiseerd. De leerlingendocumenten tonen aan dat de leerplanrealisatie van het vorig schooljaar onvoldoende evenwichtig was. Een behoorlijk aantal doelen in verband met interpreteren, rapporteren, communicatievaardigheden, communicatiestoornissen en discriminatie kwamen niet aan bod. Het lerarenteam heeft dit schooljaar maatregelen genomen om het curriculum evenwichtig af te stemmen op alle leerplandoelen. De leerlingendocumenten tonen aan dat de geplande vorderingen gerealiseerd zijn. De leerlingen krijgen voldoende kansen om de aangeboden begrippen, kaders en modellen te onderzoeken, op te bouwen en te toetsen aan casussen en voorbeelden. Het studiemateriaal is overzichtelijk, gevarieerd en bevat opdrachten, actuele artikelen, internetsites, mindmaps ... Dankzij de bijsturingen is het studiepeil op een beter niveau gebracht.
- In het vak integrale opdrachten (IO) heeft de school gekozen voor een integratie van expressie, huishoudkunde en natuurwetenschappen. De component huishoudkunde neemt vier lestijden in beslag, de andere componenten elk twee.
- Voor de component expressie is de opdracht verdeeld tussen twee vakken: plastische opvoeding en Nederlands. Op die manier worden de leerplandoelen vooral binnen de contexten beeld en woord/drama gerealiseerd. De contexten beweging en klank hebben nog geen volwaardige plaats gekregen. Bovendien ligt het accent vooral op leerplandoelen in verband met impressie/expressie en presenteren. Leerplandoelen die focussen op het uitwerken en ondersteunen van activiteiten worden voorlopig weinig of niet ingevuld. De oorzaak van deze tekorten is eenvoudig: sinds de invoering van de vernieuwing in STW is er, bij gebrek aan leerplandoelen voor expressie, nooit een duidelijk referentiekader geweest. Toch is het team erin geslaagd om kwaliteitsvolle, eigentijdse en uitdagende opdrachten uit te werken. De huidige realisaties bieden voldoende garanties voor de bijsturingen die in het kader van de huidige leerplandoelen aan de orde zijn.
- Voor de component huishoudkunde worden de leerplandoelen met zorg gerealiseerd. De doelen die verband houden met kennis van voedingsvoorlichtingsmodellen, de relatie tussen voeding en gezondheid, voedingsmiddelen en voedingsstoffen worden gegroepeerd in een afzonderlijk uur huishoudkunde. De doelen gerelateerd aan het plannen, voorbereiden en bereiden van een maaltijd vormen de kern van de integrale opdrachten. Gelet op het feit dat het leerplan van 2011 voor huishoudkunde slechts 10 doelen weerhoudt, ontstaat er een wanverhouding tussen het aantal leerdoelen en de voorziene onderwijstijd. Het veelvuldig koken overschaduwde de integrale opdrachten in te sterke mate. Een meer wetenschappelijke inkleuring van de component voeding zou voor heel wat meerwaarde kunnen zorgen. Gelet op de recente verschuivingen in het leerplan is het beleid in samenspraak met de vakgroep toe aan het herdenken van de integrale opdrachten. Een extra motief voor deze bijsturing ligt in de specifieke context van de school die in de derde graad enkel de studierichting Gezondheids- en welzijnswetenschappen aanbiedt. Het specifiek gedeelte van deze studierichting focust op opvoedkunde, wetenschappen en verzorging, maar bevat geen enkele inbreng van huishoudkunde.
- De opdrachten voor natuurwetenschappen zijn van een zeer goed niveau en betekenen omwille van de perfecte afstemming op de leerplandoelen een meerwaarde in het geheel van het curriculum. De opdrachten hebben een uitgesproken

toepassingsgericht karakter en bieden de leerlingen heel wat kansen om de opgebouwde kennis en inzichten te verbreden met en te toetsen aan waarnemingen en bevindingen uit laboproeven en experimenten. Bovendien zijn er opdrachten die focussen op de relatie tussen natuurwetenschappen en elementen uit het dagelijks leven.

- Het studiemateriaal voor de integrale opdrachten is van een zeer gedegen niveau. Het is overzichtelijk, verzorgd, gestructureerd, inhoudelijk goed onderbouwd en bevat duidelijke instructies. De werkvormen zijn gevarieerd en stimuleren niet alleen het zelfstandig, maar ook coöperatief leren.
- De leeromgeving ondersteunt de leerplanrealisatie van expressie, huishoudkunde en natuurwetenschappen. Voor deze componenten zijn er vaklokalen voorzien. De meeste zijn behoorlijk uitgerust. Een polyvalent lokaal dat volgens het leerplan behoort tot de minimale materiële vereisten voor opvoedkunde is er niet. Alle uren opvoedkunde gaan door in gewone lokalen. Audiovisuele middelen en ICT zijn nog te beperkt aanwezig.
- Voor opvoedkunde is de evaluatie te eenzijdig gericht op kennisdoelen. De leerlingen krijgen tijdens de integrale opdrachten mondelinge feedback in verband met de vaardigheidsdoelen (communicatievaardigheden, samenwerken ...), maar deze doelen worden op geen enkel moment systematisch en expliciet geëvalueerd. Op die manier komt de representativiteit van de evaluatie in het gedrang. Bovendien is de evaluatie van de kennisdoelen nog onvoldoende uitdagend. Het niveau is soms laag en de nadruk ligt nog te sterk op loutere kennisreproductie. Er wordt nooit nieuw tekstmateriaal aangeboden en de toepassingen blijven frequent beperkt tot het geven van voorbeelden.
- Voor het dagelijks werk gebeurt de evaluatie van de IO's uitsluitend aan de hand van de deelcompetenties uit het doelenboek dat bij het leerplan hoort. Hierdoor ontstaan er twee knelpunten. Vooreerst mikken de deelcompetenties bijna uitsluitend op het proces, waardoor het eindproduct dreigt herleid te worden tot een verwaarloosbaar element in het geheel. Om deze beperking te compenseren heeft de vakgroep beslist om een 'examen IO' in te voeren. Bovendien is de meerderheid van de deelcompetenties dermate algemeen geformuleerd dat je amper kan uitmaken waar het in de evaluatie precies om gaat. Voor plastische opvoeding is er een verdienstelijke opstap gemaakt om te werken met duidelijke criteria. Het systematisch hanteren van transparante evaluatiecriteria bevordert de objectiviteit en het remediërend karakter van de evaluatie.
- De meerderheid van de leerlingen behalen behoorlijke resultaten voor expressie, huishoudkunde en opvoedkunde. Zowel voor natuurwetenschappen als voor sommige vakken van de basisvorming zijn de resultaten globaal genomen zwak. Dit is een rechtstreeks gevolg van het intern watervalsysteem dat reeds in de eerste graad van kracht is. In de perceptie van een deel van het schoolteam is het studiegebied Handel het nauwst verwant met het studiegebied aso en daarom krijgt het een plaats 'boven' het studiegebied Personenzorg en Mode. Dit watervalsysteem zorgt voor een zwakke instroom in de studierichting Sociale en technische wetenschappen. Een aanzienlijk aantal leerlingen loopt op het einde van de tweede graad tegen een B-attest aan. Ondanks die heroriëntering blijven de studieresultaten in de derde graad Gezondheids- en welzijnswetenschappen zwak. Deze trend zet zich verder in het vervolgonderwijs.
- De vakgroep getuigt van engagement, betrokkenheid en professionaliteit. De samenwerking is intens en veelzijdig. Het team ontwikkelt studiemateriaal, opdrachten, evaluaties ... Gelet op de accentverschuivingen in het nieuwe leerplan vormt het organisatorisch en inhoudelijk herdenken van de integrale opdrachten de belangrijkste uitdaging. De teamspirit en het zelfkritisch vermogen bieden kansen op nieuwe en kwaliteitsvolle ontwikkelingen.

3.5 Toegepaste economie in de derde graad tso Handel

Voldoet

Motivering

- De leerplandoelstellingen worden op een voldoende wijze gerealiseerd, maar niet steeds evenwichtig. Voor het eindjaar moet een nuancering gemaakt worden m.b.t. de laatste hoofdstukken 'Personeelsbeleid' en 'Duurzaam ondernemen'. Daarnaast wordt het deel computerboekhouden te summier behandeld, alsook het invullen van de belastingsaangifte. De vakgroep beschikt over de nodige pedagogische taakbekommernis en werkinzet om deze tekorten gericht weg te werken.
- Globaal bekeken, wordt er nog te weinig leerplanbewust gewerkt. Men is er nog niet toe gekomen om via leerplanstudie - onafhankelijk van de handboeken ! - verantwoorde leerstofverschuivingen binnen het leerjaar en over de leerjaren heen door te voeren (zie bijv. het computerboekhouden).
- Wat het hoofdstuk 'Personeelsbeleid' betreft, gaat het in essentie over de subdelen human resources, steun van de overheid en veiligheid en gezondheid op het werk. Wel werd aandacht besteed aan enkele items ervan, zoals teambuilding en beloningssystemen. Daarnaast spelen bepaalde facetten van het bedrijfsspel in op thema's uit het personeelsbeleid en duurzaam ondernemen, zoals budget voor opleiding en motivatie, strategische aandachtspunten voor het personeel en op een milieubewuste manier produceren en verkopen. Via de jaarplannen werd nog niet de oefening gemaakt tussen het inhoudelijk concept van het bedrijfsspel en de verwante leerplandoelstellingen. Bovendien is het project zeer tijdrovend qua lestijden en hypothekeert het in zekere zin de gehele leerplanrealisering naar het einde van het schooljaar toe.
- In het eindjaar werd er aan de toepassing van het administratief softwarepakket en in het bijzonder aan het boekhoudpakket te weinig lestijden besteed (grosso modo een vijfenveertigtal uren).² De combinatie van de lesuitval op schoolniveau, de studie wegens afwezigheid van de titularis en het lineair volgen van het leerboek, waardoor de leerstof uitsluitend aan bod komt in het eindjaar, speelde een rol. Door de boekhoudkundige leerstof enkel in het eindjaar te zien, ontstaat er bovendien een hiaat met het tweede leerjaar van de tweede graad Handel. Het uiteindelijke gevolg is dat specifieke aspecten met te weinig diepgang worden behandeld. In concreto gaat het o.m. over de BTW-aangiften, de analyse van de dagboeken, het centraliseren en de boekhoudkundige implicaties. Daarbij kunnen de vaardigheden bij het geautomatiseerd boekhoudproces uiteraard niet intensief worden ingeoefend (het coderen en het administratief verwerken en opvolgen van de documenten). Zoals het leerplan trouwens voorschrijft moeten de vaardigheden steeds bereikt worden via een authentieke en reële bedrijfssimulatie.
- Aan de andere kant wordt het inzicht in de structuur van de jaarrekening voldoende nagestreefd. De leerlingen krijgen een beredeneerd inzicht in de financiële analyse, ingepast in het financieel beleid van de ondernemingen en in de onderliggende bedrijfseconomische context met een verlengstuk naar het elementaire kostprijscconcept. Ook wordt er voldoende tijd besteed aan het investeringsbeleid.
- Voorts zijn sterke punten in het handelsonderwijs: de actualiteit bij de economische thema's, het groepswerk, de workshops, de presentaties door de leerlingen, de levensechte sollicitatiegesprekken, het bedrijfsbezoek i.v.m. het voorraadbeleid en het bedrijfsspel (zie boven i.v.m. de leerplanrealisering). Deze werkvormen dragen impliciet bij tot het nastreven van de vakoverschrijdende eindtermen.

---

² Leerplan D/2011/7841/008: BTW-reglementering en boekhoudkundige implicaties (16); aankopen en aankoopadministratie (45) en verkopen en verkoopadministratie (45). In de voorraadadministratie (16) gaat het om doelstelling 145: de voorraadadministratie bijhouden a.d.h.v. een boekhoudpakket.

- In de samenwerking met de taalvakken zit ongetwijfeld nog een potentiële groeimarge. In het leerplan is er trouwens een aantal verwijzingen opgenomen rond de mogelijke samenwerking met de vakken Nederlands, Frans, Engels en Duits (punt 10.7 van het leerplan). Daarnaast zijn de mogelijkheden van overleg met het vak wiskunde nog niet verkend (zie de kredietvormen en de aflossingen met annuïteiten).
- De integratie met en de ondersteuning via het luik toegepaste informatica verloopt volgens schema. Er zijn voldoende uitgeruste lokalen met ICT-infrastructuur en internetmogelijkheden. Men heeft een goed zicht op de ICT-geletterdheid van de leerlingen. Ze worden tevens regelmatig geoefend in het opzoeken, filteren en verwerken van informatie.
- Daarnaast worden de leerlingenagenda's soms te summier ingevuld. Ze bezitten daardoor weinig informatiewaarde in relatie tot de leerplanvoortgang, de te kennen leerstof en de opdrachten (i.v.m. de workshops en het bedrijfsspel). Uit de agenda's kon niet steeds worden opgemaakt of de boekhoudkundige lessen manueel of via het pakket verliepen.
- De leerlingen weten wat van hen verwacht wordt bij toetsen en proefwerken. Ze kunnen daarbij rekenen op feedback. De frequentie van toetsen en taken is zeker voldoende om het formatieve karakter ervan te bewaken (in relatie tot het leerproces). De vraagstelling bij proefwerken is van een behoorlijk niveau, maar er is zeker nog een groeimarge in de formulering ervan. De vragen zijn vrij evenwichtig verspreid over de geziene leerstof. Er wordt zorgvuldig gecorrigeerd op basis van een duidelijke puntenverdeling. De actualiteit wordt soms op een passende wijze aan de theorievorming gekoppeld. Het computerboekhouden maakte niet steeds deel uit van het proefwerk en de opgaven moesten dan manueel worden geregistreerd (bij bepaalde toetsen idem). Een minpunt is ontegensprekelijk het hergebruik van identieke proefwerkopgaven over de schooljaren heen ! Wat de geïntegreerde proef betreft, worden er transparante evaluatieafspraken en -criteria gehanteerd.
- Het inhoudelijk concept van de geïntegreerde proef is afgestemd op het studierichtingsprofiel van Handel. De proef wordt zorgvuldig voorbereid, georganiseerd en uitgevoerd (o.a. de handleiding met richtlijnen en het logboek). In het teken van een sterkere integratie rond de hoofdopdracht kunnen specifieke opgaven ongetwijfeld gereduceerd worden (zie de opgave i.v.m. het voorraadbeleid). Vanuit de moderne vreemde talen levert het vak Frans een relevante bijdrage (in tegenstelling tot Engels en Duits), terwijl het opmerkelijk is dat er geen bijdrage is vanuit het juridische domein.

3.6 AV/KT/PV/TV Mode in de tweede graad tso Creatie en mode

Voldoet

Motivering

- De leerplandoelstellingen van de vakken creatie, vormgeving en praktijk mode worden in voldoende mate gerealiseerd.
- Het onderwijsproces is degelijk afgestemd op het leerplanconcept. Het jaarthema wordt als inspiratiebron aangewend om originele en kwaliteitsvolle creaties/werkstukken geïntegreerd te realiseren. De creativiteit van de leerlingen wordt voldoende gestimuleerd in het vak creatie, vorm gegeven in het vak vormgeving en in praktijk mode uitgewerkt tot functionele en creatieve concepten. De meeste opdrachten zijn degelijk uitgeschreven (omschrijving van de opdracht met doelen en daaraan gelinkte evaluatiecriteria). Toch is de situering van de verschillende vakoverschrijdende opdrachten nog niet steeds transparant (bijv. het schetsboek). ICT en tekenprogramma's worden voldoende structureel aangeboden.
- De school onderneemt acties om de opleiding positief te ondersteunen door onder meer uitdagende projecten als 'Kicks en Kijken' en samenwerkingsverbanden met bedrijven door bijv. het ontwerpen van een collectie bedrijfskleding voor een warenhuisketen, het organiseren van workshops en het uitnodigen van gastsprekers.

De uitwerking getuigt van een bijzonder professionele, vak- en niveauoverschrijdende aanpak.

- Over het algemeen wordt het leerproces goed ondersteund en vormen de opdrachtenfiches de rode leidraad doorheen het leren. Er is voldoende aandacht voor begeleiding, remediëring en zelfstandig werk. De vaklokalen zijn aangenaam ingericht en voldoende uitgerust.
- De dynamische vakgroepwerking is de stuwende factor in de kwaliteitsvolle leerplanrealisatie. De vakgroep stelt hoge eisen aan haar eigen werking. Het zelfkritisch vermogen en de constructieve ingesteldheid leiden tot een gedragen en gelijkgerichte aanpak. Afhankelijk van de agendapunten wordt de vakgroep samengesteld. Naast de informele contacten wordt er regelmatig vergaderd en bespreekt men onderwerpen zoals o.a. de ontwikkeling van de basisleerstofmap, evaluatiefiches, vakoverschrijdende jaarplannen en leerlijnen. Alle leraren volgen regelmatig nascholing.
- De leraren werden geïnformeerd over de initiatieven van het talenbeleid, maar op vakniveau werden er nog geen acties geïnitieerd.
- Alle modevakken worden permanent geëvalueerd. De evaluaties zijn voldoende afgestemd op de leerplandoelstellingen. De evaluatiefiches zijn in volle ontwikkeling. Momenteel zijn de beoordelings- en kwaliteitscriteria voor de product-, proces- en attitude-evaluatie per werkstuk gedefinieerd en wordt de werkbaarheid (over de graden en niveaus heen) uitgetest. Het uitklaren van algemene en vakgebonden attitudes en het bepalen van de verhoudingen tussen proces/product/vakgebonden attitudes is nog een werkpunt. De leerlingen worden systematisch gestimuleerd om hun eigen werk te beoordelen en de feedback wordt meestal stimulerend geformuleerd. Het vakgroeptoverleg, de test- en bijstufingsfase beloven een gelijkgerichte implementatie van de evaluatiefiches binnen de opleidingen van het studiegebied mode.

3.7 TV/PV Mode in de derde graad bso Moderealisatie en -verkoop

Voldoet

Motivering

- De doorgelichte vakken behoren tot het specifiek gedeelte van de studierichting. De leerplandoelstellingen van de vakken accessoires, etalage, modetekenen, moderealisatie, retouches, stages verkoopkunde, verkoopkunde en artikelenkennis worden in voldoende mate gerealiseerd.
- De leerplanrealisatie van het vak accessoires voldoet. Dit schooljaar is er een positieve kentering merkbaar wat de leerplangerichtheid en de inhoudelijke uitwerking betreft. De werkstukken zijn creatief en goed gekozen.
- In het vak etalage worden de leerplandoelstellingen niet expliciet gelinkt aan de leerinhouden. De resultaten van het project 'etalage in de kijker' en het werkplekleren in een filiaal van een kledingketen geven echter voldoende garanties op een kwaliteitsvolle leerplanrealisatie. De aantoonbaarheid van de realisaties door middel van opdrachten, toepassingen en evaluaties is nog een werkpunt.
- De leerplanrealisatie van het vak modetekenen voldoet. Via het jaarthema krijgt de vakondersteunende rol van modetekenen voor moderealisatie een goede uitwerking. De evaluatie is nog niet steeds voldoende afgestemd op de leerplandoelen.
- De leerplandoelstellingen in het vak moderealisatie worden behoorlijk gerealiseerd. De werkstukken worden kwaliteitsvol afgewerkt en de moeilijkheidsgraad voldoet. De school maakt nog geen gebruik van het gratis opleidingsaanbod van de VDAB (Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling). De integratie van ict en tekenprogramma's wordt voldoende structureel geïmplementeerd.
- De leerinhouden van het vak retouches tracht men te integreren binnen het vak moderealisatie. De gerealiseerde retouchetechnieken worden echter nog onvoldoende

geïntegreerd en de evaluatie is vaag. Daarnaast is de aandacht voor klantgerichte toepassingen nog te beperkt om specifieke inzichten en afwerkingstechnieken aan te leren en toe te passen.

- De leerplanrealisatie van het vak verkoopkunde en artikelenkennis is een voorbeeld van goede praktijk. De leerlingen worden actief betrokken bij het leerproces onder meer door het inoefenen en grondig evalueren van verkoopsgesprekken, de verkoop van turnkledij, werkplekleren en stages. De uitstraling van het vaklokaal (sfeer van een winkel) verdient ook na geplande verhuis de nodige aandacht.
- De stages verkoopkunde worden zowel alternerend als in blok georganiseerd. De stages worden correct voorbereid, begeleid en beoordeeld. De stageactiviteitenlijsten zijn zorgvuldig samengesteld en gelinkt aan de leerplandoelen, maar nog niet steeds expliciet afgestemd op de mogelijkheden van het stagebedrijf en de stagiair. Een sterk punt is de ontwikkeling van stagecompetenties, die vertaald worden in concrete leerlijnen en beoordelingsniveaus.
- Over het algemeen wordt het leerproces goed ondersteund. Voor enkele vakken is de cursus aan actualisering en herwerking toe (bijv. retouches en etalage). Er is voldoende aandacht voor begeleiding, remediëring en zelfstandig werk. De vaklokalen voor mode zijn aangenaam ingericht en goed uitgerust.
- De school onderneemt acties om de opleiding positief te ondersteunen door onder meer degelijke projecten als 'Kicks en Kijken' en samenwerkingsverbanden met bedrijven door bijv. het ontwerpen van een collectie bedrijfskleding voor een warenhuisketen, workshops en gastsprekers. De uitwerking getuigt van een bijzonder professionele, vak- en niveauoverschrijdende aanpak.
- De dynamische vakgroepwerking is de stuwende factor in de kwaliteitsvolle leerplanrealisatie. De vakgroep stelt hoge eisen aan haar eigen werking. Het zelfkritisch vermogen en de constructieve ingesteldheid leiden tot een gedragen en gelijkgerichte aanpak. Afhankelijk van de agendapunten wordt de vakgroep samengesteld. Naast de informele contacten wordt er regelmatig vergaderd en bespreekt men onderwerpen zoals o.a. de ontwikkeling van de basisleerstofmap, evaluatiefiches, vakoverschrijdende jaarplannen en leerlijnen. Alle leraren volgen regelmatig nascholing.
- De leraren werden geïnformeerd over de initiatieven van het talenbeleid, maar op vakniveau werden er nog geen acties geïnitieerd.
- Alle modevakken worden permanent geëvalueerd (dagelijks werk en toetsenreeks). De evaluaties zijn voldoende afgestemd op de leerplandoelstellingen. De evaluatiefiches zijn in volle ontwikkeling. Momenteel zijn de beoordelings- en kwaliteitscriteria voor de product-, proces- en attitude-evaluatie per werkstuk gedefinieerd en wordt de werkbaarheid uitgetest (over de graden en niveaus heen). Het uitklaren van algemene en vakgebonden attitudes en het bepalen van de verhoudingen tussen proces/product/vakgebonden attitudes zijn nog een werkpunt. De leerlingen worden systematisch gestimuleerd om hun eigen werk te beoordelen en de feedback wordt meestal stimulerend geformuleerd. Het vakgroeptoverleg, de test- en bijstufingsfase beloven een gelijkgerichte implementatie van de evaluatiefiches binnen de opleidingen van het studiegebied mode. De communicatie over de leerlingresultaten is nog onvoldoende transparant bijv. beoordelingen voor de vakken moderealisatie, accessoires en retouches worden verzameld onder het vak moderealisatie.
- De geïntegreerde proef (GIP) is voldoende geënt op het profiel van de opleiding. De proef bestaat uit een verzameling van opdrachten voor de verschillende modevakken en alle algemene vakken. Het geïntegreerde karakter van de proef is voor een aantal vakken goed uitgewerkt. De GIP-bundel is goed samengesteld en het logboek biedt mogelijkheden tot een degelijke evaluatie. De ontwikkelingen i.v.m. evaluatie zijn ook hier van toepassing. Ondanks het geïntegreerde karakter van de GIP is het opmerkelijk dat de leerlingresultaten toch per opdracht/vak worden gecommuniceerd via het rapport.

4. BEWAAKT DE SCHOOL DE EIGEN KWALITEIT?

Het onderzoek naar de kwaliteit en de kwaliteitsbewaking van de geselecteerde procesindicatoren of -variabelen levert het volgende op:

4.1 Professionalisering

De school staat voor wat betreft de kwaliteitsbewaking van deze indicator/variabele aan het begin van een ontwikkelingsproces.

4.1.1 Deskundigheidsbevordering

Motivering

- De school moet nog ernstig werk maken van een gefundeerd behoefteonderzoek inzake professionalisering. Momenteel hanteert ze daarvoor diverse kanalen zoals de desiderata, functioneringsgesprekken en de suggesties n.a.v. gevolgde navormingsinitiatieven die georganiseerd worden op het niveau van de scholengemeenschap.
- Het behoefteonderzoek resulteert evenwel nog niet in een nascholingsplan, wat een inbreuk vormt op het decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs van 08 mei 2009 – artikel 8. De inbreuk betreft evenzeer het niet voorleggen van het nascholingsplan aan het lokaal onderhandelingscomité en aan de schoolraad.
- Het gebrek aan een nascholingsplan dat zorgvuldig gekoppeld is aan prioriteiten uit het schoolwerkplan, zorgt ervoor dat de doelgerichtheid op het vlak van algemene pedagogische nascholing ontbreekt.
- Voor het aanvragen en evalueren van nascholing heeft de school standaarddocumenten uitgewerkt. Een aantal leraren gaat onvoldoende stipt om met het invullen en indienen van deze informatie. Dit vormt een belemmering bij het in kaart brengen en evalueren van de deskundigheidsbevordering op schooljaarbasis.
- Uit gesprek en nazicht blijkt dat de nascholingsgelden volledig worden geïnvesteerd voor navorming en dat de school daarbij nog extra financiële middelen voorziet.
- Via functioneringsgesprekken stimuleert de schoolleiding – waar nodig – het volgen van nascholing. De schoolleiding kadert de deskundigheidsbevordering binnen een persoonlijk ontwikkelingsplan van de individuele leraar en wil hiervoor in dialoog met de leraar zoeken naar de interessantste vormingsmogelijkheden. De schoolleiding geeft aan dat er binnen de vakgroepen heel wat informatie uit gevolgde nascholing wordt uitgewisseld.
- De vakgroepen worden uitgenodigd om per schooljaar na te denken over een tweetal vooropgestelde prioriteiten zoals bijv. evaluatie. Het verdient aanbeveling om dit interessant initiatief vanuit de schoolleiding sterker te stimuleren en op te volgen.
- De pedagogische begeleidingsdienst levert qua professionalisering onder meer een bijdrage bij de toelichting van nieuwe leerplannen en biedt ook een programma aan voor de beginnende leraren.
- Vanuit de scholengemeenschap is er vanuit overleg een interessant nascholingsaanbod uitgewerkt. Dit levert het voordeel op dat het beantwoordt aan reële vragen en ook kostenbesparend is. De onderwerpen en sessies worden met zorg geselecteerd en zijn naar inhoud veelal degelijk. Het welbevinden over deze sessies is goed.
- Door het huidig terugplooiën van de aanvangsbegeleiding (zie ook leerbegeleiding) op het peter- en meterschap is het bestaand programma aanvangsbegeleiding momenteel stilgevallen. Het verdient aanbeveling om er opnieuw voor te zorgen dat de inleiding voor nieuwe leraren op algemeen onderwijskundige processen snel terug op tafel komt.

4.2 Begeleiding

De vaststellingen wijzen op redelijke tot sterke aandacht voor:

- ondersteuning.

4.2.1 Leerbegeleiding

Motivering

- De leerbegeleiding wordt door de schoolleiding niet geïsoleerd bekeken, maar in samenhang met het geheel van de leerlingenbegeleiding - dus ook de psychosociale ondersteuning - en de werking gelijke onderwijskansen (GOK). Beleidsmatig wordt de leerbegeleiding uitgetekend door het beleidsteam, in samenwerking met de werkgroep leerlingenbegeleiding.
- Bij de inschrijving van nieuwe leerlingen besteedt de school aandacht om de beginsituatie inzake leerbegeleiding/leerzorg goed in kaart te brengen. Men voert daarom vanuit een inschrijvingsbeleid de intakegesprekken met een specifiek team. Bij het gesprek worden ook gegevens vanuit het basisonderwijs en het CLB³ besproken. Deze laatste vormen voor de school een belangrijke partner binnen het geheel van de leerlingenbegeleiding.
- Voor het concretiseren van de leerbegeleiding zijn op schoolniveau een ruim aantal maatregelen uitgewerkt. Er is voorzien in een systeem van algemene maatregelen (preventief) voor alle leerlingen en van specifieke maatregelen voor leerlingen met een specifieke zorgvraag. Het zijn praktische afspraken die de leerbegeleiding en de leerzorg ten goede komen. Het systematisch toezicht vanuit de schoolleiding op het effectief gebruik van deze afspraken binnen het vakkenonderwijs ontbreekt vooralsnog. Dit resulteert in een leraargebonden en dus versnipperde invulling van de leerbegeleiding en hypothekeert een systematische groei van de leerbegeleiding op school- en vakniveau.
- Leerlingen met specifieke zorgvragen worden tijdens de maand september geobserveerd met het oog op het vastleggen van een handelingsplan op maat van de individuele leerling. Deze handelingsplannen zijn behoorlijk uitgewerkt. Leerlingen met specifieke noden kunnen rekenen op de ondersteuning van de voltijdse zorgcoördinator. De jaarlijkse toename van de specifieke zorg m.b.t. het geheel van de leerlingenbegeleiding roept bij de schoolleiding vragen op over de draagkracht van het personeel in de nabije toekomst.
- In het kader van leerbegeleiding heeft het beleid t.a.v. de vakgroepen twee prioritaire aandachtspunten voor de vakgroepen bepaald: het uittekenen van leerlijnen en het ontwikkelen van vormen van differentiatie. Deze prioriteiten zijn echter niet uitgewerkt in actieplannen volgens het SMART⁴-principe, waardoor de effectmeting achteraf niet mogelijk is.
- De school werkt sinds een vijftal jaar met een leerlingenvolgsysteem, waarin ook alle begeleidingsgegevens (ook remediëring) worden bijgehouden. Er zijn twee niveaus van leesrechten: één voor leraren die aan de betreffende leerlingen lesgeven en één voor de leerlingbegeleiders en de directie. Uit gesprek blijkt dat het invoeren/noteren van geboden ondersteuning nog niet consequent wordt toegepast. Bij sommige leraren ontbreekt vooralsnog de vaardigheid om zowel de diagnose als de remediëring adequaat schriftelijk vast te leggen.
- De eerstelijnszorg berust bij de titularissen. Daarnaast werkt de school met een tutorsysteem voor de leerlingen van de eerste graad. Elke tutor begeleidt een 7-tal leerlingen waarmee hij/zij over de middag samenkomt. Voorts organiseert de school

---

³ Centrum voor leerlingenbegeleiding

⁴ Specifiek, Meetbaar, Acceptabel, Realistisch en Tijdgebonden.

voor haar eerste graad leer-en leefsleutels, waarin veel aandacht gaat naar leren leren, leerstijlen, studiekeuze, ...

- De school voorziet structureel geen inhaallessen vanuit haar lesurenpakket. Dit betekent niet dat de school niet investeert in extra ondersteunende lesmomenten. Vooral over de middag engageert zich een groot aantal vakleraren voor het geven van remediëring of extra oefenmateriaal. Een beperkt aantal leraren maakt voor het aanbieden van dit oefenmateriaal gebruik van het digitaal leerplatform, dat evenwel binnen de schoolwerking nog niet volwaardig is geïmplementeerd. Registratie van inhaalmomenten en/of remediëring binnen het leerlingvolgsysteem, gebeurt nog niet systematisch.
- Zowel vanuit de schoolleiding als het beleidsteam wordt veel geïnvesteerd in communicatie met de ouders. Door een bewust laagdrempelig karakter nemen ouders ook makkelijk contact op met de school.
- De aanvangsbegeleiding biedt onvoldoende informatie en instructie rond leerbegeleiding. Deze begeleiding vertrekt vanuit een peter- en meterschap, veelal gekozen binnen eenzelfde vakgebied. De aanvangsbegeleiding voorziet momenteel niet in een grondige algemene introductie van het leraarschap met verkenning van alle onderwijskundige processen. Daardoor mist de school de kans om nieuwe leraren vanaf de start te wijzen op wat de school uitdrukkelijk van hen verwacht inzake leerbegeleiding.
- Op het vlak van professionalisering is er nog geen vastlegging van pedagogische prioriteiten die vanuit een schoolwerkplan aan een nascholingsplan worden gekoppeld. Leraren die vorming volgen m.b.t. leerbegeleiding doen dit veeleer vanuit individueel engagement en persoonlijke belangstelling dan wel vanuit vastgelegde beleidsprioriteiten.
- De leerbegeleiding staat nog niet in een nauwe relatie tot de evaluatie en de attestering. Het scannen van de leerlingenresultaten gericht op het ontdekken van sterktes en zwaktes om daarop zowel het onderwijsleerproces als de leerbegeleiding expliciet af te stemmen, vormt dan ook een grote uitdaging.
- Leraargebonden of binnen bepaalde vakken/structuuronderdelen zijn wel zorgvuldige analyses gemaakt met heldere formulering van zowel diagnose als remediëring. In voorkomende gevallen wordt dit nog versterkt door interessante feedback, commentaar voor de ouders en - indien nodig - de doorverwijzing naar externe hulp. Vooral binnen de b-stroom gebeuren hierrond inspirerende voorbeelden die best kunnen gemultipliseerd worden.
- Uit documentenstudie, observaties en gesprekken kan gesteld worden dat de school over veel interessant materiaal beschikt voor het verfijnen en verdiepen van de leerbegeleiding. Een deel van dit materiaal is reeds bestudeerd en verwerkt op maat van de verschillende graden en onderwijsvormen. De systematische doorwerking van de leerbegeleiding op schoolniveau is er echter nog niet. Enerzijds is daartoe de sturing onvoldoende krachtig, anderzijds ontbreekt op vandaag het systematisch toezicht en de opvolging van gemaakte afspraken.

4.3 Evaluatie

De school staat voor wat betreft de kwaliteitsbewaking van deze indicator/variabele aan het begin van een ontwikkelingsproces.

4.3.1 Evaluatiepraktijk

Motivering

- De school heeft nog geen schooleigen visie op leerlingevaluatie ontwikkeld. Ze hanteert enkele kaders die hoofdzakelijk algemene en organisatorische aspecten bevatten, die echter afhankelijk van de studierichting/vakgroep een eigen invulling krijgen (bijv. de organisatie van proefwerken in tso en permanente evaluatie met toetsenperiodes in bso met uitzondering voor bso kantoor die de organisatie tso volgt). De schoolleiding gaat ervan uit dat leraren zich voor de leerlingenevaluatie baseren op de kaders en richtlijnen die vervat zijn in de eindtermen en de leerplannen. Het erkenningsonderzoek wijst uit dat hier nog moet bijgestuurd worden. Tijdens de doorlichting werden afhankelijk van de vakgroep verschillende ontwikkelingssnelheden vastgesteld. Daarnaast is 'de rol van de pedagogische raad en het beleidsteam als regulator en bewaker van de algemene lijn betreffende evaluatie' onduidelijk.
- In het tso hanteert men de verhoudingen tussen dagelijks werk (40%) en proefwerken (60%). In het bso (uitgezonderd de studierichting kantoor) evalueert men dagelijks werk. Daarnaast zijn er voor alle vakken in de b-stroom en in het bso eindtoetsen voor het geheel van de leerstof (per trimester). Deze eindtoetsen fungeren als een soort examen, ook al krijgen ze niet zo'n groot gewicht en worden de resultaten verrekend in het dagelijks werk. Met het systeem van eindtoetsen wordt de permanente evaluatie ondergraven. De beoordelingscriteria en de verhoudingen tussen product-procesevaluatie en vakgebonden attitudes zijn niet bepaald.
- Dit schooljaar wordt er een attitudebeoordeling uitgetest. Vijf algemene attitudes worden door alle leraren beoordeeld, individuele werkpunten bepaald en gerapporteerd via het attituderapport.
- Een opvallende vaststelling is dat de school een intern watervaleffect creëert. Reeds in het eerste leerjaar worden de leerlingen ingedeeld in een 'bso'- of 'tso'-studierichting. Dit druist in tegen de regelgeving: in de eerste graad bestaan er immers geen onderwijsvormen. Daarenboven hanteert de school een eigen hiërarchie van sterke en zwakke basisopties en studierichtingen. Cognitief sterke leerlingen worden systematisch naar het studiegebied Handel georiënteerd. Dit resulteert uiteindelijk in een hoog aantal B- en C-attesten vooral in het tweede leerjaar van de tweede graad met clausuleringen voor volledige onderwijsvormen op basis van enkele specifieke vakresultaten. De resultaten in het vervolgonderwijs bevestigen deze trend. De school is zich hiervan bewust en wil door de op stapel staande vernieuwing van de eerste graad met een modulaire invulling, de oriënterende functie van de eerste graad benadrukken. De weerstand binnen het lerarenkorps toont aan dat deze cultuurverandering niet onmiddellijk door een structuurwijziging op te lossen is.
- De communicatie over het evaluatiesysteem in het schoolreglement is vaag en onduidelijk. De school hanteert geen duidelijke deliberatiecriteria. Het is een bewuste keuze van het beleid om de individuele leerling voldoende centraal te kunnen stellen. Het gebrek aan eenduidige richtlijnen leidt echter tot sterk wisselende attesteringscijfers en een hoog aantal B-attesten (tot een verdubbeling t.o.v. de Vlaamse gemiddelden in het tso).
- De B- en C-attesten en de oriënteringsadviezen in de notulen van de delibererende klassenraden worden onvoldoende onderbouwd. Het motiveringsblad biedt alle mogelijkheden om de elementen die hebben bijgedragen tot de beslissing van de klassenraad te vermelden, maar wordt zelden gebruikt. Meestal worden enkel de vakken met tekorten opgesomd. Een beperkt aantal motiveringen vermeldt ook de aangeboden remediëringinitiatieven, maar ook hier zijn de afspraken niet eenduidig

en ontbreekt aansturing en opvolging. Het aantal uitgestelde beslissingen is beperkt tot individuele en uitzonderlijke gevallen.

- Voor de geïntegreerde proef (GIP) beschikt de school niet over een schoolbrede benadering. De invulling, beoordeling en het aandeel van de algemene vakken is afhankelijk van de studierichting. Uit het onderzoek blijkt zelfs dat er in de studierichting bso Verzorging geen GIP wordt georganiseerd. Nochtans schrijft de regelgeving dit voor in alle eindjaren van bso- en tso-studierichtingen en moeten de resultaten deel uit maken van de eindbeoordeling door de delibererende klassenraad.
- De deskundigheidsbevordering op het vlak van evaluatie is quasi nihil. Nochtans is de 'gelijkschakeling van de evaluatiepraktijk' een prioriteit van de vakgroepwerking. De tac⁵'s en coördinatoren verzamelen momenteel goede praktijkvoorbeelden om te multipliceren.
- De resultaten van de leerlingen in het vervolgonderwijs en gegevens over de doorstroming naar de arbeidsmarkt worden nog niet verzameld. Andere evaluatiegegevens zoals bijv. de deelname aan peilingsproeven of lage klasgemiddelden en veel onvoldoendes leiden nog niet tot zelfreflectie en bijsturing van het onderwijsproces.

---

⁵ Technisch adviseur coördinator.

5. ALGEMEEN BELEID VAN DE SCHOOL

Het onderzoek naar het algemeen beleid van de school levert volgende vaststellingen op:

- Het directieteam heeft op basis van een checklijst de taken verdeeld. Het geëngageerde beleidsteam en de pedagogische raad fungeren als klankbord en denktank voor de schoolleiding. Er is een functioneel middenkader en tal van werkgroepen zijn operationeel.
- In de school heerst er een collegiaal werkklimaat. De schoolleiding hanteert een toegankelijke omgangsstijl en is vlot aanspreekbaar. Ze heeft bovendien een zeer groot vertrouwen in de deskundigheid van het korps. De vakgroepwerking werd aangezwengeld, maar ondanks de ambities van de schoolleiding is de doelgerichte aansturing en opvolging te beperkt.
- De schoolleiding staat voor de opgave om op korte termijn meer vorm te geven aan het beleid. In het bijzonder slaat dit op het onderwijskundige domein om vanuit een coherente visie te werken aan kwaliteitsvol onderwijs. Momenteel circuleren er reeds tal van vrij recente teksten en nota's. Het beschikbare beleidsplan zou het kader moeten vormen om met meetbare doelstellingen toekomstgericht te werken rond de schooleigen prioritaire thema's. Hierbij moet de haalbaarheid van de doelstellingen, de gefaseerde aanpak bij het doorvoeren van veranderingen en het belang van opvolging en bijsturing bewaakt worden.
- De uitdagingen liggen ook in het creëren van een voldoende groot draagvlak binnen het korps om de veranderingen succesvol ingang te doen vinden. Een zekere mate van individualisme en behoudsgezindheid werken remmend op de schoolontwikkeling. In deze optiek is het werken aan de groepssfeer niet zonder betekenis.
- Gelet op de onderwijskundige uitdagingen, is het gemis aan een nascholingsplan een hiaat in het schoolbeleid. Men kan dus niet terugvallen op een hanteerbaar document dat op een samenhangende wijze de nascholingsinspanningen bundelt en bovendien linkt aan het nascholingsbudget en de individuele functiebeschrijvingen (met het oog op het voeren van een adequaat personeelsbeleid).
- Het lokaal onderhandelingscomité en de overkoepelende schoolraad functioneren naar behoren en spelen hun rol in het schoolbeleid. Er werd niettemin vastgesteld dat bepaalde verplichte advies- en overlegmateries niet op de schoolraad worden geagendeerd (zie deskundigheidsbevordering).
- Op het niveau van de scholengemeenschap is er een werkgroep talenbeleid. Het rendement van deze vergaderingen wordt gehypothekeerd door het gebrek aan een schooleigen visie met o.a. een structurele ondersteuning door een coördinator/werkgroep talenbeleid, het bepalen van doelen en stappenplannen op korte en lange termijn. Toch werden er vanuit een kwaliteitsvolle GOK-werking een aantal waardevolle initiatieven (rond taaltesten, taalverwerving, taalgroei en taalcultuur) gelanceerd in de verschillende onderwijsvormen, graden en leerjaren. Het gemis aan samenhang en effectmeting zorgt ervoor dat de vakgroepen zich onvoldoende aangesproken voelen en dat de winst beperkt of onduidelijk is.
- Aansluitend op de uitdagingen voor het schoolbeleid staat men op het vlak van systematische interne kwaliteitszorg nog niet aan het begin van een ontwikkelingstraject. Een uitgeschreven heldere visie is nog niet beschikbaar. Het kwaliteitsbewustzijn is latent aanwezig. De schoolleiding staat wel open voor aanwijzingen vanuit de externe evaluatie (inspectie) en onderkent de reële uitdagingen waarvoor de school staat.

6. STERKTES EN ZWAKTES VAN DE SCHOOL

6.1 Wat doet de school goed?

Wat betreft de erkenningsvoorwaarden:

- De vakdoorbrekende projecten in de b-stroom van de eerste graad.
- De kwaliteit van de integrale opdrachten.
- De leerlijnen in maatschappelijke vorming (mavo) en project algemene vakken (pav).
- De projecten in het studiegebied mode.
- Het ontwikkelen van leerlijnen en competenties in het vak stages verkoopkunde.

Wat betreft de kwaliteit/kwaliteitsbewaking van de processen:

- Het engagement van de meeste leraren.

Wat betreft het algemeen beleid:

- Het engagement van het beleidsteam.

6.2 Wat kan de school verbeteren?

Wat betreft de erkenningsvoorwaarden:

- De leerplanrealisatie in het vak toegepaste economie in de derde graad tso Handel.
- De leerplanrealisatie in het vak opvoedkunde in de tweede graad tso Sociale en technische wetenschappen.
- De leerlingenevaluatie in het vak project algemene vakken (pav) in de derde graad bso.

Wat betreft de kwaliteit/kwaliteitsbewaking van de processen:

- De leerbegeleiding op vakniveau.
- De orde en de netheid van het schoolgebouw.

Wat betreft het algemeen beleid:

- Een coherente visie op kwaliteitsvol onderwijs ontwikkelen.
- Het ontwikkelen van een kwaliteitszorgsysteem.
- Het evaluatiebeleid.
- Transparante deliberatiecriteria hanteren.
- Het selectieve karakter van de oriëntering.
- Het interne watervaleffect ombuigen en de gelijkwaardigheid van de studierichtingen erkennen.
- Het nascholingsbeleid.
- Het bewaken van de onderwijstijd.
- Het talenbeleid.

6.3 Wat moet de school verbeteren?

Wat betreft de erkenningsvoorwaarden:

- nihil

Wat betreft de regelgeving:

- De motivering van de B- en C-attesten conform het Besluit van de Vlaamse regering 19/07/2002, art. 5 § 5, 6 en 8.
- Een geïntegreerde proef organiseren in de derde graad bso Verzorging conform het Besluit van de Vlaamse regering 19/07/2002, art. 56 – SO 64 - 25/06/1999 rubriek 8.1.1.
- Een nascholingsplan opstellen conform het decreet betreffende kwaliteit van onderwijs van 08/05/2009 art. 8, het nascholingsbeleid adviseren door de schoolraad conform het decreet betreffende de participatie op school en de Vlaamse onderwijsraad van 02/04/2004 art. 19 en het navormingsbeleid van de personeelsleden onderhandelen in het lokaal onderhandelingscomité conform het decreet van 05/04/1995 tot de oprichting van onderhandelingscomités in het vrij gesubsidieerd onderwijs art. 32 § 7.

7. ADVIES

In uitvoering van het Decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs van 8 mei 2009 is het advies voor erkenning

BEPERKT GUNSTIG		

voor alle structuuronderdelen	omwille van het onvoldoende/niet naleven van	
	regelgeving	

8. REGELING VOOR HET VERVOLG

Het bestuur van de instelling moet **vanaf 1 april 2015** kunnen aantonen dat de tekorten met een beperkt gunstig in voldoende mate werden geremedieerd.

Namens het inspectieteam, de inspecteur-verslaggever

Vera Timmers

Datum van verzending aan de directie en het bestuur van de instelling:

Voor kennisname
Het bestuur of zijn gemandateerde

William Minnaert